

Vergaderjaar 2022–2023

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 208

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2023

Middels deze brief wordt uw Kamer geïnformeerd over de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de 78^e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) (september 2023 – september 2024). Het verslag in de bijlage blikt terug op de 77^e zitting van de AVVN (september 2022 – heden).

De inleidende ministeriële week van de aankomende zitting van de AVVN (de «*High-level Week*») vindt plaats van 18 tot en met 26 september. Het Koninkrijk zal een delegatie afvaardigen die bestaat uit premiers en meerdere Ministers van de vier landen van het Koninkrijk.

Het multilaterale bestel staat onder druk. Een mondiale herschikking van de politieke invloedssferen tekent zich ook af in het multilaterale systeem. De internationale verhoudingen staan door de oorlog in Oekraïne nog altijd op scherp. Door de toenemende ongelijkheid, de grote zorgen om het achterblijven van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals*, *SDG's*), stijgende schuldenproblematiek en het uitblijven van afdoende financiering van de zijde van de internationale gemeenschap staat het vertrouwen tussen welvarende landen en ontwikkelende landen onder toenemende druk. Veel landen in het mondiale Zuiden voelen zich niet gehoord en niet serieus genomen. De verwachtingen van het mondiale Zuiden voor de *SDG-top* en de komende periode zijn hoog. Het is van groot belang dat de VN in dit uitdagende tijdsgewricht wordt gesteund en dat gedurende de komende zitting van de AVVN landen in elkaar investeren om zo de vertrouwenskloof te dichten.

Het Koninkrijk zal daarom gedurende de 78^e zitting van de AVVN inzetten op «Versterkt multilateralisme voor vrede, veiligheid en recht, duurzame ontwikkeling en gelijkheid». Het Koninkrijk zal zich inspannen voor versterkte betrokkenheid en interactie met landen uit het mondiale Zuiden, om te zorgen voor een goede balans tussen realisme en ambitie tijdens de *SDG-top*. Doel is te werken aan ondergenoemde prioritaire

gebieden, naar zo concreet mogelijke uitkomsten met breed draagvlak, die zijn ingebed in de multilaterale rechtsorde. Deze inzet wordt hieronder nader toegelicht en moet worden begrepen tegen de achtergrond van de relevante beleidskaders en -doelen, waaronder het beleidskader Mondiaal Multilateralisme¹, de beleidsnota Mensenrechten, Democratie en Internationale Rechtsorde², het feministisch buitenlands beleid³, de nota Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS-nota)⁴, de Afrikastrategie⁵, de internationale klimaatstrategie⁶ en de Nederlandse mondiale gezondheidstrategie.⁷

1) Versterkt multilateralisme

Beschermen, versterken en hervormen

Zoals uiteengezet in het beleidskader Mondiaal Multilateralisme is een inclusief en effectief multilateraal stelsel – waarin op regels gebaseerde multilaterale instituties stevig verankerd blijven en brede legitimiteit genieten – een kernbelang van het Koninkrijk. De strategische aanpak van het Koninkrijk voor het bereiken van een inclusief en effectief multilateraal stelsel is gestoeld op drie pijlers: beschermen, versterken en hervormen.

In het kader van de eerste pijler («beschermen») biedt het Koninkrijk, met zo breed mogelijke coalities, actief weerstand aan schending en uitholling van fundamentele rechtsnormen, zoals het in het VN-Handvest neergelegde geweldverbod. Daarnaast zet het Koninkrijk zich in voor het beschermen van bestaande afspraken en verworvenheden, het tegengaan van autocratische invloeden en het bewaken van de voorwaarden voor effectieve internationale samenwerking. Ter bescherming en ondersteuning van de collectieve en nationale belangen blijft het Koninkrijk ook een betrouwbare en voorspelbare partner en donor voor de VN, onder andere door de meerjarige, ongeoormerkte financiering.

In het kader van de tweede pijler («versterken») zet het Koninkrijk zich in voor de versteviging van de eigen positie en die van de EU in het dynamische geopolitieke krachtenveld. Daarbij zoekt het Koninkrijk actief de samenwerking op met een bredere groep landen dan de gelijkgezinde Westerse lidstaten. Dit «*versterkt engagement*» betekent in de praktijk dat het Koninkrijk ook met minder voor de hand liggende partners proactief de samenwerking zal verbreden en verdiepen, bijvoorbeeld in bilaterale gesprekken *en marge* van diverse sessies en bijeenkomsten tijdens het aankomende vergaderjaar van de AVVN en door het smeden van regio-overstijgende partnerschappen.

In het kader van de derde pijler («hervormen») zet het Koninkrijk zich in voor de voortdurende verbetering en hervorming van onderdelen van het VN-systeem. Nederland blijft in Benelux-verband actief pleiten voor een samenstelling van de VN Veiligheidsraad (VNVR) die de realiteit van de 21^e eeuw weerspiegelt. In EU-verband ondersteunt Nederland daarnaast de hervormingsagenda van de Secretaris-Generaal van de VN (SGVN), zoals neergelegd in het rapport «*Our Common Agenda*» uit 2021. De in 2019 ingezette hervorming van het VN-ontwikkelingssysteem – inclusief de nieuwe rol van de VN-landenvertegenwoordigers («*Resident Coordi-*

¹ Kamerstuk 36 200 V, nr. 72.

² Kamerstuk 32 735, nr. 370.

³ Kamerstuk 34 952, nr. 182.

⁴ Kamerstuk 36 180, nr. 1.

⁵ Kamerstuk 29 237, nr. 183.

⁶ Kamerstuk 31 793, nr. 231.

⁷ Kamerstuk 36 180, nr. 25.

nators») – laat inmiddels zijn toegevoegde waarde zien. Goede gezamenlijke monitoring van de VN-organisaties is daar onderdeel van.⁸ Het Koninkrijk hecht belang aan de verdere implementatie en internalisering van deze hervormingen, waarvoor meerjarige, ongeoormerkte financiering cruciaal is.

De hervormingsagenda van de VN zal tijdens de ministeriele week aan de orde komen in een bijeenkomst gericht op de zogenaamde *Summit of the Future (september 2024)*. Deze top heeft als doel een extra impuls te geven aan de realisatie van de SDG's, door een vernieuwingsagenda op thema's als vrede en veiligheid, financiering voor ontwikkeling en digitale samenwerking.

Feministisch buitenlands beleid

Sinds 2022 voert het Koninkrijk een feministisch buitenlands beleid. Dit betekent dat het Koninkrijk in optredens, interventies en in multilaterale samenwerking inzet op gelijkheid en gelijkwaardigheid voor iedereen, met speciale focus op vrouwen, lhbtqi+ en gemarginaliseerde groepen. Tijdens de *High-level week* van de AVVN zal het Koninkrijk in samenwerking met gelijkgezinde landen een ministeriële bijeenkomst over feministisch buitenlandbeleid organiseren. In november 2023 zal vervolgens in Nederland een internationaal evenement worden georganiseerd in opvolging van de bijeenkomst in New York.

Specifieke bijeenkomsten tijdens de High-level Week

In de ministeriële AVVN-week zal op 18 en 19 september de vierjaarlijkse SDG-top worden georganiseerd, die voor veel VN-lidstaten de belangrijkste top van deze *High-level week* is. De SDG-top zal hieronder nader worden toegelicht. Op 20 september zal een *Climate Ambition Summit* worden georganiseerd en zal daarnaast worden gesproken over de financiering voor ontwikkeling, de preventie van pandemieën en universele gezondheidszorg. Op 21 september zal de ministeriële bijeenkomst plaatsvinden ter voorbereiding op de *Summit of the Future*. Op 22 september zal vervolgens een bijeenkomst plaatsvinden over de strijd tegen tuberculose en op 26 september staat tot slot een bijeenkomst gepland over het Verdrag inzake het verbod op kernwapens.

2) Vrede, veiligheid en recht

Accountability

Het Koninkrijk speelt een actieve en leidende rol ten aanzien van tal van *accountability*-initiatieven, die gericht zijn op het aansprakelijk stellen van staten of het vervolgen van individuen die fundamentele internationale normen schenden. Documentatie en bewijsvergaring – onder meer ten aanzien van de mensenrechtenschendingen in Oekraïne, Syrië, Myanmar, Iran en Afghanistan – zijn van cruciaal belang voor alle *accountability*-trajecten, aangezien zij daar de feitelijke basis voor leggen. Het Koninkrijk blijft daarom verschillende op bewijsgaring gerichte activiteiten ondersteunen, waaronder de VN-bewijsbanken IIMM, IIMM en UNITAD⁹ (die zich respectievelijk richten op Syrië, Myanmar en

⁸ Motie van het lid van der Graaf over veldonderzoek als vast onderdeel van de monitoring van multilaterale organisaties (Kamerstuk 36 200 XVII, nr. 31), zie ook: Noot bij Handeling II 2022/23, nr. 18, item 4.

⁹ *International, Impartial and Independent Mechanism (IIIM)*, *Independent Investigative Mechanism for Myanmar (IIMM)*, *Investigative team to promote accountability for crimes committed by Da'Esh/ISIL (UNITAD)*.

ISIS/Da'esh), onderzoekscommissies en hun mandaten in de Mensenrechtenraad en de op *accountability* gerichte resoluties in de AVVN en de Derde Commissie van de AVVN. Daarbij heeft het Koninkrijk bijzondere aandacht voor conflict-gerelateerd seksueel geweld. Daarnaast zet het Koninkrijk zich in VN-verband ook in voor het vergaren van internationale steun voor de procedures voor het Internationaal Gerechtshof (IGH) die gericht zijn op het aansprakelijk stellen van staten voor grootschalige mensenrechtenschendingen. Het gaat daarbij primair om de zaak die Nederland samen met Canada op grond van het VN Antifolterverdrag tegen Syrië heeft aangespannen bij het IGH.

Oekraïne en MH17

Voor zolang als dat nodig is, blijft het Koninkrijk zich in VN-verband onverminderd inzetten voor humanitaire toegang en hulpverlening in Oekraïne en voor het internationaal isoleren van Rusland. Het Koninkrijk blijft ook oproepen om mee te werken aan de uitvoering van Resolutie 68/262 en Resolutie 76/179 van de AVVN inzake de territoriale integriteit van Oekraïne en de situatie op de Krim. Daarnaast zet het Koninkrijk zich actief in voor het behouden van steun voor VN-resoluties die de Russische agressie tegen Oekraïne veroordelen. Tegelijkertijd is het van belang om de VN te gebruiken als platform om een open dialoog te voeren met landen buiten het Euro-Atlantische gebied over hoe de oorlog hen raakt en wat we gezamenlijk kunnen doen tegen de flagrante Russische schendingen van het VN-Handvest. Met het oog op de mondiale voedselzekerheid, blijft het Koninkrijk de VN ook steunen in het kader van het *Black Sea Grain Initiative*.

Daarnaast roept het Koninkrijk alle betrokken staten op om volledig mee te werken aan de uitvoering van Resolutie 2166 van de VNVR, waarbij onder meer het neerhalen van vlucht MH17 werd veroordeeld en een onafhankelijk, internationaal onderzoek naar de ramp werd ondersteund.

VN-vredesmissies

Het Koninkrijk zet in op effectieve en efficiënte VN-vredesmissies, in lijn met de door de SGVN opgestelde hervormingsagenda op VN-vredesmissies («A4P») en het daaraan gekoppelde implementatieplan. Om deze hervorming van VN-vredesmissies te blijven stimuleren en gerichte implementatie aan te jagen, heeft het Koninkrijk verschillende prioriteiten geïdentificeerd – waaronder «*Performance & Accountability*» en «*Protection*» – die onder andere middels deelname aan verschillende *Groups of Friends* en inzet binnen de Speciale Commissie voor Vredesoperaties («C34») worden nagestreefd. Daarnaast zal Ghana in december 2023 de *UN Peacekeeping Ministerial* organiseren, waarbij het Koninkrijk zich – in de voorbereiding op deze bijeenkomst – zal blijven inzetten voor de geïdentificeerde prioriteiten.

VN-vredesopbouw

Het Koninkrijk zet zich in voor adequate, duurzame en breed gedragen financiering voor VN-vredesopbouw. Als belangrijke trekker van de vredesopbouw en preventie-agenda, wil het Koninkrijk invloed uitoefenen op de *New Agenda for Peace* binnen de hervormingsagenda van de SGVN. Het Koninkrijk pleit daarin onder andere voor een inclusieve, mensgerichte en geïntegreerde benadering, met bijzondere aandacht voor geestelijke gezondheid en psychosociale steun en de veiligheid en toegang tot recht van burgers. Het Koninkrijk is een belangrijke donor en strategische partner van het *Peacebuilding Fund* (PBF). Dit VN-fonds financiert in zo'n 65 landen vredesopbouwactiviteiten van

VN-organisaties, niet-gouvernementele organisaties en andere actoren. Het Koninkrijk hecht belang aan de rol die het PBF kan spelen in het aanjagen van een coherente en conflict-sensitieve inzet op vredesopbouw in de landen, evenals verbeterde samenwerking tussen VN-organisaties en partners om impact te vergroten.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

Tijdens de 78^e zitting van de AVVN richt het Koninkrijk zich op het gebied van terrorismebestrijding (*counter terrorism* (CT)) op de implementatie van het belangrijkste VN-document daaromtrent: de *VN Global Counter Terrorism Strategy*. In lijn hiermee maakt het Koninkrijk zich hard voor het stevig verankeren van mensenrechten in het CT-beleid, onder meer door het opzetten van een onafhankelijk mechanisme voor het structureel betrekken van het maatschappelijk middenveld bij de ontwikkeling en de implementatie van CT-beleid.

Ontwapening

De Russische inval in Oekraïne heeft een negatief effect op de internationale afspraken over nucleaire en conventionele ontwapening en wapenbeheersing. Binnen de Eerste Commissie van de AVVN zet het Koninkrijk zich desalniettemin in voor de universaliteit en de versterking van het non-proliferatieverdrag (NPV), de inwerkingtreding van het kernstopverdrag, het wapenhandelsverdrag, de conventie over bepaalde conventionele wapens, het verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen en voor internationale afspraken over normen voor verantwoordelijk gedrag in de ruimte. Belangrijk hierbij is de verificatie van ontwapeningsovereenkomsten, het werken aan risicovermindering, transparantie, en het bevorderen van vertrouwenwekkende maatregelen.

Cyber

Het Koninkrijk zet zich in de Eerste Commissie van de AVVN samen met gelijkgezinde landen in voor de naleving en verdere ontwikkeling van het normatief kader voor verantwoord statelijk gedrag in het digitale domein. Het Koninkrijk benadrukt dat de bestaande regels van internationaal recht ook in cyberspace van toepassing zijn. Daarnaast zal het Koninkrijk zich in deze VN-discussie blijven inzetten voor betekenisvolle participatie van maatschappelijke organisaties, academici en de private sector. Het Koninkrijk levert verder een actieve bijdrage aan de onderhandelingen in de Derde Commissie over een VN-cybercrime verdrag dat complementair is aan het bestaande Cybercrimeverdrag van de Raad van Europa (de «Boedapest-Conventie») en waarbij het waarborgen van mensenrechten een centraal element is.

Nieuwe technologieën

Na een succesvolle internationale conferentie over *Responsible AI in the Military domain* («REAIM») in februari 2023, zal het Koninkrijk zich multilateraal ook blijven inzetten om te komen tot internationale afspraken over normatieve kaders voor de militaire toepassingen van AI, op basis van het bestaande internationale recht.

3) Duurzame ontwikkeling en gelijkheid

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals (SDG's))

Het Koninkrijk ziet de SDG's als belangrijk kompas om de meervoudige crises van vandaag aan te pakken en toekomstige crises te voorkomen of mitigeren. De afgelopen jaren hebben de gestaag doorzettende klimaatverandering, het aantal landen dat in schuldencrisis verkeert, de COVID-19 pandemie en de verhevigde voedsel- en energiecrisis in veel landen tot stagnatie en achteruitgang bij het bereiken van de doelen geleid. Daarom heeft de SGVN recent de lidstaten opgeroepen de huidige inzet voor het behalen van de SDG's te herpakken en de 2030 Agenda een nieuwe impuls te geven met een «*Rescue Plan for People and Planet*». Het grootste knelpunt is daarbij voldoende financiering voor de SDG's. Daarvoor zullen naast overheidsinvesteringen ook aanzienlijke private investeringen noodzakelijk zijn.¹⁰ Met slechts 12% van de SDG-indicatoren op koers om in 2030 behaald te worden, is politieke commitment urgenter dan ooit: de komende jaren zullen bepalend zijn voor de kwaliteit van leven van toekomstige generaties.

In dit licht moet het belang gezien worden van de SDG-top die plaats vindt op 18 en 19 september. Op deze vierjaarlijkse top nemen wereldleiders de stand van zaken op rondom het bereiken van de SDG's. De verwachtingen van het mondiale Zuiden zijn, gezien de geschetste uitdagingen, hoog. Landen van het mondiale Zuiden onderstrepen dat concrete gedane toezeggingen niet meer kunnen worden uitgesteld, bijvoorbeeld rondom financiering van klimaat adaptatie en mitigatie. Tegelijkertijd zien veel donorlanden zich geconfronteerd met additionele kosten van de oorlog in Oekraïne en stijgende kosten van de asielopvang, ook in Nederland zelf, waardoor er minder ontwikkelingsfinanciering beschikbaar is.

Herstel en wederopbouw Oekraïne

Sinds het uitbreken van de oorlog heeft het Koninkrijk ruimhartig steun verleend aan Oekraïne. Veel van deze steun verloopt via multilaterale partners. Het Koninkrijk houdt hierbij de noden elders ter wereld in ogenschouw. De oorlog in Oekraïne heeft namelijk verstreckende gevolgen in grote delen van de wereld en raakt vooral de meest kwetsbare landen die al lijden onder crises en tegenslagen. De AVVN biedt een platform voor het Koninkrijk om met Oekraïne en andere landen constructief samen te werken aan brede steun voor herstel en het vergroten van weerbaarheid.

Water

Het Koninkrijk zal tijdens de 78ste zitting van de AVVN inzetten op opvolging van de VN-Waterconferentie die in maart 2023 werd georganiseerd¹¹. Onderdeel hiervan is het vasthouden van het (politieke) momentum en het verder brengen van de mondiale wateragenda. Daarnaast zet het Koninkrijk zich in voor de agendering van de «Water Actie Agenda» op aankomende relevante multilaterale conferenties en processen, waaronder de SDG-top, de internationale klimaat- en biodiversiteitstoppen, de G20-toppen en de in september 2024 voorziene *Summit of the Future*. Tevens is het van belang dat de nog door de SGVN te benoemen «Speciaal Gezant voor Water» goed wordt ingebed in het VN-systeem en voldoende doorzettingsmacht en financiering krijgt.

¹⁰ SDG Progress Report Special Edition.pdf (un.org).

¹¹ Zie Kamerstuk 31 793, nr. 243 voor het verslag en de voorziene opvolging van de Waterconferentie.

Voedselzekerheid

Het Koninkrijk maakt zich nog altijd ernstig zorgen over de ontwikkelingen rond voedselzekerheid in de wereld en blijft in deze moeilijke context onverminderd inzetten op het behalen van SDG 2, het promoten van duurzame landbouw en het vergroten van de schokbestendigheid van voedselsystemen. Daarnaast zal het Koninkrijk zich blijven inspannen voor een betere naleving van VNVR-resolutie 2417 die het gebruik van honger als oorlogswapen verbiedt.

Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling

De besprekingen over de klimaattransitie tijdens de *High-level Week* van de AVVN volgen op de *Africa Climate Action Summit* in Kenia (4 – 6 september 2023) en vormen een opstap naar de UNFCCC COP28 in de Verenigde Arabische Emiraten (30 november – 12 december 2023). Met de drie planetaire crises van klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling voor ogen, zal het Koninkrijk zich inzetten voor meer ambitie en actie als opmaat naar een succesvolle COP28. Bij de komende zitting van de AVVN, en tijdens de COP in het bijzonder, zet het kabinet in op ambitieuze afspraken op mitigatie, het verder monitoren en implementeren van de mondiale doelstelling op adaptatie (*Global Goal on Adaptation*) en de uitwerking van de tijdens COP27 gemaakte afspraken voor schade en verlies (*loss and damages*) om de weerbaarheid en het reactievermogen van de meest kwetsbare landen te verhogen. Daarbij onderschrijft het Koninkrijk de oproep van onder meer de SGVN om kwetsbare landen beter te ondersteunen bij het verkrijgen van de noodzakelijke financiële middelen, onder andere via het multilateraal financieel systeem.

Verder biedt de AVVN gelegenheid om nadere opvolging te geven aan de uitkomsten van COP15 van het Biodiversiteitsverdrag, in het bijzonder de aanneming van het *Global Biodiversity Framework* (GBF), evenals aan de versterkte inzet op biodiversiteit op het terrein van buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking.¹² Het Koninkrijk moedigt landen aan om hun nationale biodiversiteit actieplannen te actualiseren en implementeren, om uitvoering te geven aan het Global Biodiversity Framework. Ook de VN Milieuconferentie (UN Environment Assembly) begin 2024 biedt het Koninkrijk kansen om in multilateraal verband voortgang te boeken op natuurbescherming en het tegengaan van vervuiling.

Small Island Developing States (SIDS)

Het Koninkrijk vraagt aandacht voor de bijzondere positie van kleine eilandstaten (SIDS) en daarmee voor de specifieke uitdagingen waar de Caribische delen van het Koninkrijk mee worden geconfronteerd. Kleine eilandstaten beheren een derde van de wereldwijde oceanen en de bijbehorende unieke biodiversiteit. In 2024 zal de 4^e Internationale Conferentie over SIDS worden georganiseerd door Antigua en Barbuda. Aandacht voor de multidimensionale kwetsbaarheid en urgentie van de klimaatproblematiek van SIDS tijdens de AVVN en de SIDS conferentie is zeer belangrijk voor het Koninkrijk. De opvolger van de *SAMOA Pathway* – waarmee het mandaat van de *UN Office of the High Representative for the Least Developed Countries and Landlocked Developing Countries* werd uitgebreid met de SIDS – zal de specifieke uitdagingen met concrete resultaten en initiatieven aan moeten pakken.

¹² Kamerstuk 26 407, nr. 147.

Mondiale gezondheid

Tijdens het 78^e vergaderjaar van de AVVN staan er verschillende belangrijke gezondheidsthema's op de agenda, die een kans bieden om politiek *commitment* te mobiliseren voor het recht op gezondheid en SDG 3 over goede gezondheid en welzijn voor iedereen. Zo zullen er tijdens de AVVN *High-level Week* drie *High-level Meetings* plaatsvinden over respectievelijk preventie, paraatheid en respons bij pandemieën, universele gezondheidszorg, en tuberculose. Voor elke bijeenkomst wordt een politieke verklaring opgesteld, waarvoor de onderhandelingen reeds zijn gestart.

Vrouwenrechten, gendergelijkheid en SRGR

De regressieve druk op lang bestaande internationale afspraken op gendergelijkheid, vrouwenrechten en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten («SRGR») blijft onverminderd groot. Het Koninkrijk zal zich inspannen om deze *pushback* tegen te gaan en om de groep landen te verbreden die zich uitspreekt voor deze verworvenheden. Het Koninkrijk zal zich blijven inzetten voor het behoud en versterken van de kaders op het terrein van SRGR en vrouwenrechten in de relevante VN-resoluties. Het Koninkrijk zal zich in het bijzonder, ook bij *High-level* bijeenkomsten, uitspreken voor die onderwerpen die extra onder druk staan, zoals seksuele voorlichting.

Het Koninkrijk blijft zich actief inzetten voor een wereld waarin gelijke en betekenisvolle deelname en leiderschap van vrouwen in vredesprocessen en wederopbouw vanzelfsprekend is, waarin duurzame vrede en ontwikkelingskansen voor iedereen realiseerbaar zijn, en waarin conflict-gerelateerd seksueel geweld stopt. Het Koninkrijk zet daarbij in op lokalisering, met aandacht voor het versterken van feministische bewegingen en meer zeggenschap voor lokale vrouwenrechtenorganisaties.

Tot slot

Zoals aangegeven, staat de internationale gemeenschap op dit moment voor grote uitdagingen, die slechts door brede multilaterale samenwerking effectief kunnen aangepakt. Het Koninkrijk is er van overtuigd dat zij vanwege haar volkenrechtelijke traditie en reputatie op het wereldtoneel als betrouwbare speler en donor een wezenlijke bijdrage zal kunnen leveren aan het versterken van het multilateralisme, ten behoeve van vrede, veiligheid en recht, duurzame ontwikkeling en gelijkheid.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

VN-hervormingen

Het Koninkrijk heeft zich afgelopen jaar, in Benelux-verband, ingezet voor een uitbreiding van het aantal permanente en niet-permanente leden in de Veiligheidsraad, voor een grotere vertegenwoordiging van ontwikkelingslanden, voor het minimaliseren van het gebruik van het veto en voor onderhandelingen op basis van tekst. De onderhandelingen over de uitbreiding zijn, zoals elk jaar, moeizaam verlopen en er is weinig vooruitgang geboekt. Het Koninkrijk steunde ook het (aangenomen) voorstel van de medevoorzitters tot vastlegging van de debatten via *webcasting* en documentatie. Hiermee wordt de transparantie en legitimiteit van VN-processen vergroot.

De hervormingen van het VN-ontwikkelingssysteem worden succesvol geïmplementeerd door de verschillende betrokken VN-organisaties en laten de eerste programmatische resultaten zien op landenniveau. De actieve inzet van het Koninkrijk in zowel de AVVN alsook in de verschillende bestuursorganen van VN-organisaties heeft hier aan bijgedragen. De *Funding Compact* doelstellingen worden enerzijds door de VN-organisaties goed geïmplementeerd (o.a. samenwerking en efficiëntie besparingen), anderzijds blijven de VN-lidstaten in het algemeen achter bij hun toezeggingen ten aanzien van meerjarige en flexibele financiering. Zorgwekkend is dat de sterk achterblijvende vrijwillige bijdrages aan het systeem van de VN-landenvertegenwoordigers («Resident Coordinator-systeem») het goed en duurzaam functioneren van dat systeem ondermijnen. Nederland heeft haar bijdrages aan het *Joint SDG Fund*, het *Resident Coordinator*-systeem en de Algemene Vrijwillige Bijdrages aan de VN organisaties in 2022 en 2023 meerjarig vastgelegd en waar mogelijk en noodzakelijk ook geïntensiveerd conform het *Funding Compact*, zoals ook in de BHOS-nota is aangekondigd.

Our Common Agenda

De voorstellen die de SGVN tijdens de 76ste AVVN heeft gedaan hebben afgelopen jaar concreter vorm gekregen. De hervormingsagenda uit het rapport «Our Common Agenda» (2021) heeft gestalte gekregen in het *Summit of the Future*-proces. De voorstellen van de SGVN behelzen o.a. betekenisvolle jongerenparticipatie, het verankeren van toekomstige generaties in beleid, digitale samenwerking en cybersecurity, en vrede, veiligheid en ontwapening. De SGVN heeft op al deze thema's beleidsnotities gepresenteerd waarover de onderhandelingen het komende jaar plaatsvinden. Dat moet leiden tot een actie-agenda met toezeggingen van lidstaten voor de *Summit of the Future*, die in september 2024 zal worden georganiseerd en waar een *Pact for the Future* zal worden aangenomen. Het Koninkrijk heeft in dit verband als trekker van de Verklaring inzake Toekomstige Generaties op verzoek van de SGVN onderzocht of deze Verklaring er moet komen.

Accountability

Ook het afgelopen jaar heeft het Koninkrijk zich ingezet voor het bestrijden van straffeloosheid voor internationale misdrijven en ernstige en grootschalige mensenrechtenschendingen. In Irak heeft het Koninkrijk zich

¹³ Zie de Kamerstuk 26 150, nr. 203 voor het verslag van de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden gedurende de ministeriële week van de 77e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

gericht op het tegengaan van straffeloosheid voor misdrijven begaan door ISIS/Da'esh tegen onder andere Jezidi's, onder meer door verlenging van de financiële steun aan de *Witness Protection and Support Unit* van de VN-bewijzenbank UNITAD. Het Koninkrijk heeft het afgelopen jaar ook de VN-bewijzenbank voor Myanmar – het *Independent Investigative Mechanism for Myanmar* (IIMM) – gesteund. Daarnaast zijn er mede dankzij de inzet van het Koninkrijk resoluties aangenomen over de mensenrechtensituatie in Myanmar in de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie. Het Koninkrijk zette de steun aan de OHCHR *Investigative Support Unit* voort. Hiermee kon deze eenheid gedegen begeleiding bieden aan de oprichting van nieuw gemandateerde VN-onderzoeksteams en pro-actiever reageren op noodsituaties in conflictgebieden zoals in Afghanistan, Iran, Oekraïne en Myanmar. Het Koninkrijk heeft in verschillende VN-gremia zorgen over mensenrechtenschendingen in Iran geuit en mede door de actieve steun en *outreach* van het Koninkrijk is door de Mensenrechtenraad een onafhankelijk VN *Fact Finding Mission* (FFM) ingesteld naar de gewelddadige onderdrukking van de grootschalige vreedzame demonstraties.

Daarnaast heeft het Koninkrijk zich zowel in de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie ingezet voor verschillende dossiers, waaronder gelijke rechten voor vrouwen en meisjes, privacy en gelijke rechten van lhbtq+ personen, de situaties in Iran, Myanmar, Oekraïne en Syrië, en – via deelname aan de gezamenlijke verklaring en een *side event* – de mensenrechtensituatie in Xinjiang, China. Het mandaat van de Speciaal Rapporteur voor mensenrechten in Afghanistan is in oktober 2022 met steun van het Koninkrijk met een jaar verlengd en verstevigd. Het Koninkrijk heeft zowel in de AVVN als in de 51^e sessie van de VN-Mensenrechtenraad aandacht gevraagd voor het tegengaan van straffeloosheid voor oorlogsmisdrijven in Jemen. Helaas bleek echter dat er vooralsnog onvoldoende draagvlak is voor hervatting van een VN-onderzoeksmechanisme. Het Koninkrijk blijft zich met gelijkgezinden inzetten om het tegengaan van straffeloosheid in Jemen op de internationale agenda te houden.

Het Internationaal Gerechtshof (IGH) speelt een belangrijke rol in de strijd tegen straffeloosheid. Ook hier blijft het Koninkrijk zich actief opstellen. Het Koninkrijk heeft op 18 september 2020 de Syrische staat aansprakelijk gesteld voor het schenden van het VN Antifolterverdrag. Canada heeft zich hierbij in maart 2021 aangesloten, en in juni 2023 heeft het Koninkrijk samen met Canada een zaak tegen Syrië aangespannen bij het Internationaal Gerechtshof (IGH). Het Koninkrijk heeft zich daarnaast ingezet voor resoluties om verdere mensenrechtenschendingen in Syrië tegen te gaan in de VN-Mensenrechtenraad en de Derde Commissie. Ook kon het VN-bewijsvergaringsmechanisme IIMM het afgelopen jaar wederom op steun van het Koninkrijk rekenen. Daarnaast heeft het Koninkrijk samen met Canada een interventie ingediend in de zaak bij het IGH tussen Oekraïne en de Russische Federatie over vermeende schending van het Genocideverdrag. Met hun interventie steunen Canada en het Koninkrijk Oekraïne in de veroordeling van schendingen van internationaal recht door Rusland.

Oekraïne

In VN-verband heeft het Koninkrijk zich ingezet voor het behouden en versterken van steun voor resoluties in de AVVN die de Russische agressie tegen Oekraïne veroordelen. Dit heeft onder andere de vorm aangenomen van *outreach* richting VN-lidstaten om steun voor deze resoluties te vergaren, het actief deelnemen aan Oekraïne-gerelateerde evenementen om steun voor Oekraïne uit te spreken en te vergaren, en

het co-faciliteren van de AVVN-resolutie inzake de instelling van een schaderegister voor Oekraïne. Daarnaast heeft het Koninkrijk actief deelgenomen aan bijeenkomsten van de «*Group of Friends on Accountability Following the Aggression Against Ukraine*». Namens deze groep sprak Minister Hoekstra in februari 2023 – één jaar na de grootschalige Russische inval van Oekraïne – de VN-veiligheidsraad toe.

In de Mensenrechtenraad heeft het Koninkrijk actief gepleit voor de instelling van een onafhankelijke *Commission of Inquiry* inzake de mensenrechtensituatie in Oekraïne als gevolg van de grootschalige Russische invasie. Bij de verlenging van het mandaat van deze Commissie heeft het Koninkrijk zich onder andere samen met Duitsland succesvol ingespannen om het belang van onderzoek naar kinderonvoeringen te integreren in het onderzoeksmandaat. Daarnaast heeft het Koninkrijk zich met betrekking tot de kinderonvoeringen binnen de VN breder ingezet op het aanjagen van internationale besluitvorming en het genereren van aandacht. Zo heeft het Koninkrijk samen met Oekraïne en Duitsland binnen verschillende VN-fora verklaringen afgelegd, waaronder tijdens de 52^e sessie van de Mensenrechtenraad.

Humanitaire hulp en diplomatie

Het Koninkrijk heeft zich opnieuw ingezet voor het bereiken van de mensen die het meest in nood zijn in humanitaire crises en onderhoudt daartoe een nauwe dialoog met de VN. Ook vraagt het Koninkrijk blijvend aandacht voor de link tussen conflict en honger, in het licht van VN-Veiligheidsraad resolutie 2417 (2018). Tijdens een door Ierland georganiseerde bijeenkomst hierover in april 2022, heeft het Koninkrijk concrete voorstellen gepresenteerd voor het verbeteren van de implementatie van resolutie 2417 en voor meer aandacht voor *accountability*. Het Koninkrijk verwelkomt de op 9 december 2022 aangenomen VN-Veiligheidsraad Resolutie 2664 (2022). Deze resolutie voorziet in een uitzondering voor humanitaire hulp in vrijwel alle sanctieregimes onder de VN-Veiligheidsraad. De resolutie was een initiatief van de VS en Ierland en werd ge-cosponsord door Nederland. Het besluit is een belangrijke stap in het vergroten van de ruimte voor humanitaire spelers in landen waarvoor sancties gelden, maar waar ook noodhulpverlening nodig is.

VN-Vredesmissies

Het Koninkrijk heeft zich in 2023 succesvol ingezet voor effectieve en efficiënte VN-vredesmissies door middel van deelname aan werkgroepen en onderhandelingen. Zo heeft het Koninkrijk deelgenomen aan de *Contingency Owned Equipment Working Group*, een hulporgaan van de Vijfde Commissie van de AVVN dat toeziet op de uitrusting en capaciteit van VN-vredesmissies. Binnen deze werkgroep heeft het Koninkrijk zich ingezet om de bescherming van VN-personeel tegen explosieven te verbeteren en om de medische zorgketen in VN-missies meer gender-responsief te maken. Daarnaast heeft het Koninkrijk onderhandeld over het jaarlijkse rapport van het *Special Committee on Peacekeeping Operations* («C34»). In het kader van deze onderhandelingen over het verbeteren van VN-vredesmissies, heeft het Koninkrijk gepleit voor modernisering en hervorming van VN-vredesmissies met adequaat personeel en middelen om mandaten uit te kunnen voeren. Door deze inzet heeft het Koninkrijk het afgelopen jaar een aanjagende en proactieve positie kunnen innemen op de thema's «*Performance & Accountability*» en «*Protection*», die onderdeel uitmaken van de hervormingsagenda voor VN-vredesmissies van de SGVN. Zo heeft het Koninkrijk tijdens de bovengenoemde C34-onderhandelingen de rol van hoofdonderhandelaar

namens de EU voor het hoofdstuk «*Performance & Accountability*» op zich genomen.

VN-Vredesopbouw

Het Koninkrijk heeft in de *Peacebuilding Commission* (PBC) zijn twee jaar durende termijn (2021–2022) volbracht, waarin is ingezet op de thema's *inclusive justice*, geestelijke gezondheid en psychosociale steun, alsmede op adequate en duurzame financiering voor de VN-vredesopbouw. De focus van het Koninkrijk op deze thema's ging gepaard met de inzet op versterkte coherentie binnen de VN, door het slaan van een brug tussen de politieke en ontwikkelingsdimensies van de VN-vredesopbouw. Op 9 december 2022 organiseerde het Koninkrijk in de laatste maand van het lidmaatschap van de PBC een sessie over de integratie van geestelijke gezondheid en psychosociale steun in nationale preventie en vredesopbouw strategieën. Dankzij deze en eerdere inspanningen van het Koninkrijk, wordt dit onderwerp steeds breder gedragen, ook door een aantal nieuwe PBC-leden. Het is het Koninkrijk op deze manier gelukt om geestelijke gezondheid en psychosociale steun een plaats te geven binnen de vredesopbouw-inspanningen van de VN en van andere uitvoerende organisaties.

Vrouwen, Vrede en Veiligheid

Het Koninkrijk heeft zich in het afgelopen jaar actief ingezet voor de agenda op het gebied van *Women, Peace and Security* (WPS), onder meer door implementatie van het vierde Nationale Actieplan 1325 («NAP1325-IV»), waarover in november 2022 de eerste voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer is gestuurd (Kamerstukken 26 150 en 36 180, nr. 202). Daarnaast is het Koninkrijk actief in de verdere uitvoering van de WPS strategische partnerschapsprogramma's en wordt bijzondere aandacht gegeven aan het voorkomen van conflict-gerelateerd seksueel geweld. Het Koninkrijk droeg in 2022 bij aan het ondersteunen van meer dan 150 maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor deelname en bescherming van vrouwen in vredes- en veiligheidsprocessen. Ook steunt het Koninkrijk onder andere VN-trainingen voor vrouwelijke officieren en het «*Elsie Initiative Fund*», ter bevordering van de participatie en het leiderschap van vrouwelijke militairen in vredesoperaties.

Feministisch buitenlands beleid

Tijdens de 77^e zitting van de AVVN werd in het kader van het feministisch buitenlands beleid specifiek aandacht besteed aan de financiering van feministische en vrouwenrechtenorganisaties, de rechten van vrouwen en meisjes in Afghanistan, en de samenwerking tussen landen met een uitgesproken feministisch buitenlands beleid of vergelijkbare principes. Het Koninkrijk benadrukte veelvuldig het belang van gendergelijkheid voor een betere en veiligere wereld, bijvoorbeeld in de context van Afghanistan. Ook is aangekondigd dat Nederland de tweede internationale conferentie over feministisch buitenlands beleid zal organiseren, in navolging van de in 2022 door Duitsland georganiseerde conferentie.

MH17

De inzet van het Koninkrijk in de gerechtelijke procedures betreffende het neerhalen van vlucht MH17 heeft dit voorjaar tot twee concrete resultaten geleid. Op 25 januari heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de statenklacht van het Koninkrijk tegen de Russische Federatie ontvankelijk verklaard. Mogelijkerwijs volgt begin volgend jaar een inhoudelijke hoorzitting. Op 17 maart heeft de Raad van de *International*

Civil Aviation Organisation (ICAO) het bezwaar afgewezen van de Russische Federatie tegen de bevoegdheid van de Raad aangaande de procedure die het Koninkrijk en Australië vorig jaar zijn gestart. Indien de Russische Federatie niet in hoger beroep gaat, zal naar verwachting in 2024 de inhoudelijke behandeling volgen. De Raad kan de partijen echter ook oproepen te onderhandelen en daarbij de inhoudelijke behandeling aanhouden. De twee uitspraken zijn solide stappen in het streven van het Koninkrijk naar waarheidsvinding, gerechtigheid en rekenschap voor de 298 slachtoffers en hun nabestaanden.

Ontwapening

Geopolitieke spanningen maken het moeilijk om consensus te bereiken op het gebied van ontwapening, non-proliferatie en wapenbeheersing. Spreken over ontwapening op een moment dat een van de vijf permanente leden van de VNVR de instigator is van een grootschalig militair conflict in een buurland is bovendien geen eenvoudige opgave. Juist door deze geopolitieke realiteit blijft het onverminderd belangrijk om (kleine) stappen te blijven zetten. In dat kader was een bescheiden succes van de Toetsingsconferentie van het Non-Proliferatie Verdrag (NPV) een mede door het Koninkrijk geïnitieerde werkgroep over het versterken van het NPV herzieningsproces, waarvoor het Koninkrijk en marge van de Eerste Commissie een evenement organiseerde. Daarnaast organiseerde het Koninkrijk een evenement over de *Arms Trade Treaty* monitor en een «Artikel XIV Conferentie» onder het *Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty*. Enige vooruitgang is geboekt op het *outer space* dossier. Zo co-sponsorde het Koninkrijk een nieuwe resolutie van de VS inzake een moratorium op destructieve anti-satelliettesten, die met een grote meerderheid van stemmen is aangenomen. Dankzij de gecoördineerde EU lobby hebben de traditionele Russische *outer space*-resoluties dit jaar minder stemmen gekregen en is de Russische resolutie over biologische en chemische wapens opnieuw verworpen. De steun voor de Chinese resolutie over vreedzaam gebruik van nieuwe technologieën is desondanks toegenomen.

Cyber

Voor het door Egypte en Frankrijk geïnitieerde *Programme of Action* (PoA), heeft het Koninkrijk zich actief gericht op het verder implementeren van multilaterale afspraken over verantwoordelijk statelijk gedrag in het digitale domein. De resolutie daarover werd met een grote meerderheid van stemmen aangenomen, terwijl het Russische initiatief om de *Open-ended Working Group* («OEWG») als enige platform voor onderhandelingen rondom statelijk gedrag in *cyberspace* te houden, aanzienlijk minder stemmen kreeg. In het kader van de PoA nam het Koninkrijk deel aan het ministeriële rondetafelgesprek «*Shaping Global Cybersecurity*». Verder werd het met consensus overeengekomen jaarlijkse voortgangsrapport van de OEWG aangenomen, een rapport waarin dankzij de inzet van het Koninkrijk ook haakjes voor mensenrechtendiscussies zijn opgenomen. Het Koninkrijk slaagde er in een duidelijke – en niet vanzelfsprekende – herbevestiging van het bestaande normatieve kader voor verantwoord statelijk gedrag te verzekeren. Binnen de Derde Commissie van de AVVN zette het Koninkrijk in op de effectiviteit van een VN cybercrime-conventie voor justitie en opsporingsdiensten, op de bescherming van mensenrechten en fundamentele vrijheden en op het zekerstellen van juridische consistentie met bestaande instrumenten.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

Het Koninkrijk heeft zich tijdens de onderhandelingen over de herziening van de *UN Global Counter-Terrorism Strategy* («CT»-strategie) actief ingezet op de Nederlandse prioriteiten, waaronder het stevig verankeren van de inclusie van mensenrechten en maatschappelijk middenveld in het CT-beleid, het tegengaan van terrorismefinanciering, de preventie van gewelddadig extremisme, alsmede rechts-extremisme, en de rol van het internet. Het Koninkrijk heeft zich daarnaast binnen de VN hard gemaakt voor het helpen opzetten van een onafhankelijk mechanisme voor het structureel betrekken van het maatschappelijk middenveld bij de ontwikkeling en implementatie van het CT-beleid van de VN, alsook steun aan de ontwikkeling van modellen en handvatten om de rol van mensenrechten in CT-interventies te waarborgen. Tevens heeft het Koninkrijk steun gegeven aan de ontwikkeling van software voor het tegengaan van terrorismefinanciering en software voor het detecteren van terroristische reisbewegingen. In het kader van streven naar verantwoording voor de misdrijven gepleegd door ISIS/Da'esh, heeft het Koninkrijk zich in samenwerking met de VN en de Iraakse overheid gericht op effectieve en gecoördineerde berechting, rehabilitatie en re-integratie van uit Noordoost-Syrië teruggekeerde strijders en hun families in Irak.

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)

De SDG-agenda loopt ver achter op schema, waardoor de SGVN (opnieuw) de noodklok heeft geluid om tijdens de AVVN-toppen in 2023 concrete acties te presenteren. Met slechts 12% van de SDG-indicatoren op koers, 50% gematigd of ver achter, en ruim 30% die achteruit gaan, blijven de noodzakelijke investeringen in de SDG's achter. In juli neemt een Koninkrijksdelegatie deel aan de jaarlijkse VN-conferentie over voortgang op het behalen van de SDG's, het *High-Level Political Forum on Sustainable Development*. De conferentie zal benadrukken dat urgente actie nodig is welke tijdens de SDG Top verder vastgelegd zal worden in de politieke verklaring.

Water

De door het Koninkrijk en Tadzjikistan georganiseerde VN Waterconferentie heeft in 2023 de urgentie van het wereldwijde watervraagstuk hoog op de politieke agenda gezet en nieuw politiek momentum gecreëerd om de mondiale waterdoelen te halen. Er was breed draagvlak voor een effectievere multilaterale aanpak van de wateruitdagingen in samenhang met andere onderwerpen, zoals klimaat, biodiversiteit, energie en voedselzekerheid. De basis lijkt te zijn gelegd voor een wezenlijke verandering in het begrijpen, waarderen en beheren van water. Verder heeft de conferentie nieuw momentum opgeleverd om achterstanden in te lopen voor het mensenrecht op veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, dat respectievelijk voor 2 miljard en 3,6 miljard mensen nog niet is gerealiseerd. Bovendien is er een begin gemaakt met institutionele hervormingen binnen de VN op het gebied van water, zoals de versterking van VN-Water en de aanstelling van een VN-Watergezant. Tot slot heeft de Waterconferentie een Water Actie Agenda opgeleverd, met meer dan 800 toezeggingen met een totaalwaarde van meer dan EUR 300 miljard, die daadwerkelijk het verschil kunnen maken om de SDG's te bereiken.

Voedselzekerheid

Met de verslechtering van de situatie rond honger en ondervoeding wereldwijd, zoals geconstateerd in de inzetbrief van vorig jaar, is het thema voedselzekerheid sterk in de politieke aandacht gekomen. Het antwoord van het Koninkrijk is geformuleerd in het stappenplan mondiale voedselzekerheid.¹⁴ Daarin wordt een structurele intensivering op voedselzekerheid vertaald naar de multilaterale en bilaterale inzet. Multilaterale organisaties, zoals WFP, spelen daarbij een belangrijke rol in de directe respons op de crisis, in de structurele inzet die is gericht op het realiseren van SDG 2 in 2030, en in het schokbestendiger maken van voedselsystemen wereldwijd. Het afgelopen jaar heeft het kabinet zich ook ingespannen voor het faciliteren van de export van graan en landbouwproducten vanuit Oekraïne, onder meer door de financiële ondersteuning van de *United Nations Conference on Trade and Development* (UNCTAD) voor haar rol in het tot stand brengen – en het in stand houden – van de graandeal.

Klimaat, energie en biodiversiteit

De impact van klimaatverandering heeft het afgelopen jaar diepe en zichtbare sporen nagelaten – met name in kwetsbare landen in het mondiale Zuiden – en daarmee de urgentie van de klimaatcrisis verder versterkt. Het kabinet waardeert daarom de leidende rol van de SGVN om de ambitie in de internationale klimaattransitie op te schalen en zijn aandacht voor een ambitieuze adaptatieagenda en de financiering daarvan.

Tijdens COP15 van het Biodiversiteitsverdrag in december 2022 kon een strategisch raamwerk voor de periode tot 2030 worden overeengekomen: het *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework* («GBF»). Het GBF is in potentie een historisch besluit voor de natuur en zet een duidelijke stip op de horizon. Het kan daarmee de transitie naar een natuurinclusieve samenleving en het stoppen van biodiversiteitsverlies aanjagen, zoals het Akkoord van Parijs dat doet met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering. Of dat gaat lukken, zal worden bepaald door de implementatie, oftewel, de mate waarin de afspraken wereldwijd op waarde worden geschat en worden geïntegreerd in beleid en acties door overheden, bedrijven en overige maatschappelijke actoren.¹⁵

Het Koninkrijk participeerde actief in het eerste *SDG7 Global Action Forum* en verkondigde daarin de nieuwe doelstelling om 100 miljoen mensen toegang te verschaffen tot duurzame energie tegen 2030. Daarnaast rapporteerde Nederland over de voortgang van de *NL Energy Compact*. In diverse gesprekken bevestigde Nederland zijn steun aan de VN bij het versterken van een eerlijke en inclusieve energietransitie wereldwijd.

Small Island Developing States (SIDS)

Kleine eilandstaten – in VN-verband ook wel *Small Island Developing States*, «SIDS» – zijn kwetsbaar voor externe schokken die de veerkracht van het land in geding kan brengen. Een nieuw meetinstrument voor de systematische afweging van kwetsbaarheden is in de maak – de *Multidimensional Vulnerability Index*, «MVI» – en zal het Koninkrijk zich constructief inzetten om universele consensus over de MVI te behalen.

¹⁴ Kamerstuk 33 625, nr. 341.

¹⁵ Kamerstuk 26 407, nr. 136.

Het Koninkrijk heeft verder tijdens de VN-Waterconferentie 2023 aandacht gevraagd voor de kwetsbaarheid en unieke uitdagingen van de SIDS. Zo heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het zogeheten *International Panel on Deltas and Coastal Zones* gelanceerd. Dit initiatief zet in op een samenwerkingsverband voor kennisontwikkeling, kennisdeling, maatwerkadvies voor nationale adaptatieplannen en capaciteitsopbouw.

Circulaire economie

Het Koninkrijk werkt samen met verschillende VN-instellingen – waaronder de *United Nations Industrial Development Organization* (UNIDO) en de *United Nations Environmental Program* (UNEP) – aan de transitie naar de circulaire economie. In 2022 vond in samenwerking met UNIDO het *World Circular Economy Forum* in Rwanda plaats, voor het eerst in Afrika en in opvolging op het Forum in Nederland in 2021. Het Koninkrijk is een partner van dit belangrijke forum en heeft daarnaast bijgedragen aan de totstandkoming van de «*high-level roadmap*» voor het ontsluiten van de bijdrage van internationale financiële instellingen in de transitie naar een circulaire economie.

Ontwikkelingen COVID-19 en vaccinaties

Na de acute fase van de pandemie is de Nederlandse inzet nog sterker gefocust geweest op het duurzaam versterken van gezondheidssystemen, het vergroten van de toegang tot vaccins en medicijnen en pandemische paraatheid. Om de toegang tot vaccins en medicijnen te vergroten, heeft Nederland samenwerking gezocht met het *Team Europe Initiative* op lokale productie van vaccins, medicijnen en medische producten. In 2022 heeft Nederland daarnaast een bijdrage van 10 miljoen euro aangekondigd aan het pandemische fonds, dat investeert in wereldwijde pandemische preventie, paraatheid en respons.

Onderwijs

In september 2022 vond de *Transforming Education Summit* («TES») plaats, die in het teken stond van de door COVID-19 verergerde leercrisis. Tijdens deze top heeft het Koninkrijk gepleit voor gelijke kansen voor iedereen, goed burgerschap, «*gender transformative education*» – waaronder «*comprehensive sexuality education*» – en het verbeteren van vaardigheden. Als enige delegatie gaf het Koninkrijk concreet ruimte aan de stem van jongeren, door de nationale interventie met de Nederlandse jongerenvertegenwoordiger bij de VN te delen. De jongerenvertegenwoordiger onderstreepte dat jongeren systematisch moeten worden betrokken bij beleidsvorming over onderwijs en pleitte voor een VN generatietoets.

Mensenrechten en het maatschappelijk middenveld

Helaas is ook in het afgelopen jaar de maatschappelijke ruimte wereldwijd gekrompen. Het Koninkrijk heeft zich tijdens de 77^e AVVN ingezet voor een betekenisvolle participatie van het maatschappelijk middenveld en het beschermen van de maatschappelijke ruimte. De actoren van het maatschappelijk middenveld zijn regelmatig geconsulteerd en hun positie is in VN-verband meegenomen in de onderhandelingen en de resoluties. Daarnaast heeft het Koninkrijk zich hard gemaakt voor de deelname van een divers en onafhankelijk maatschappelijk middenveld aan zowel de evenementen als de besluitvormingsprocessen van de VN.

Het Koninkrijk was in het afgelopen jaar mede betrokken bij de lancering van de *Alliance for Feminist Movements*. Deze alliantie heeft tot doel een verbeterde samenwerking tussen overheden, maatschappelijke en filantropische organisaties om vrouwenrechtenorganisaties te financieren. Een belangrijke uitkomst van de inzet van het Koninkrijk in de Derde Commissie was de aanname – met 166 stemmen voor – van de tweejaarlijkse Nederlands-Franse resolutie over *Violence Against Women*. Het was de eerste keer dat een AVVN-resolutie zich richt op het aankaarten van gender stereotypes en de negatieve sociale normen die ten grondslag liggen aan discriminatie en geweld. De voor het Koninkrijk belangrijke resolutie op het terrein van *Child, Early and Forced Marriage* («CEFM») werd met consensus aangenomen. De resolutie was steviger geformuleerd dan in eerdere jaren en kreeg bovendien de steun van meer landen dan ooit het geval is geweest, waaronder van landen waar CEFM nog regelmatig voorkomt.